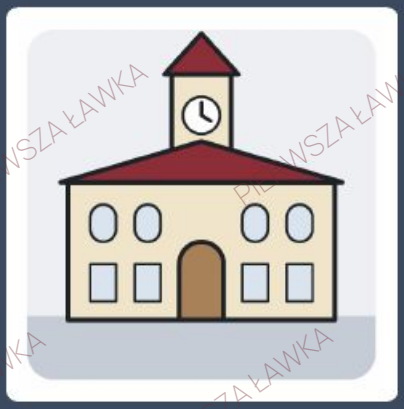
Pierwsza Ławka · Zestaw kart pracy · Wiedza o społeczeństwie · klasa 8

Dział 3. Samorząd terytorialny

Gmina, powiat i województwo – organy stanowiące i wykonawcze, zadania, wybory samorządowe i odwoływanie organów, organizacja urzędu gminy, budżet obywatelski i udział mieszkańców. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Samorząd terytorialny – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	3 zad. 7 pkt
2	**Samorząd terytorialny – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	6 zad. 15 pkt
3	**Samorząd terytorialny – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	7 zad. 15 pkt
4	**Samorząd terytorialny – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	2 zad. 9 pkt
5	**Sprawdzian: Samorząd terytorialny – grupa A** 30 minut · 17 pkt	7 zad. 17 pkt
6	**Sprawdzian: Samorząd terytorialny – grupa B** 30 minut · 17 pkt	7 zad. 17 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny dla klasy 8 szkoły podstawowej (rok szkolny 2026/2027). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Samorząd terytorialny – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Karta 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 7 pkt

Przypomnij sobie

- Trzy szczeble samorządu: **gmina** (podstawowa jednostka), **powiat**, **województwo** (16 województw).
- Gmina: organ stanowiący – **rada gminy** (rada miasta); wykonawczy – **wójt** (gmina wiejska), **burmistrz** (miasto), **prezydent miasta** (duże miasto). Powiat: **rada powiatu**, **zarząd powiatu ze starostą**. Województwo: **sejmik województwa**, **zarząd z marszałkiem**; **wojewoda** – przedstawiciel rządu, nie organ samorządu.
- Kadencja organów samorządu trwa **5 lat**. Wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wybierają mieszkańcy w wyborach bezpośrednich. W gminach do 20 tys. mieszkańców radnych wybiera się w okręgach jednomandatowych, w większych – proporcjonalnie. Wójta można odwołać w **referendum lokalnym** (ważne, gdy weźmie w nim udział co najmniej 3/5 liczby osób, które głosowały przy jego wyborze).
- **Urząd gminy**: wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje urzędem przy pomocy zastępcy, sekretarza i skarbnika; urząd dzieli się na wydziały (np. oświaty, spraw obywatelskich).
- Zadania własne: **gmina** – szkoły podstawowe i przedszkola, wodociągi, wywóz odpadów, lokalny transport, biblioteki; **powiat** – szkoły ponadpodstawowe, szpitale powiatowe, drogi powiatowe; **województwo** – strategia rozwoju regionu, drogi wojewódzkie, wojewódzkie szpitale.
- Udział mieszkańców: wybory, referendum lokalne, budżet obywatelski, konsultacje, udział w sesjach rady, młodzieżowa rada gminy.

Moja gmina

Formularz i pieczątka na biurku w urzędzie

Stojak na rowery przed budynkiem

Zegar w holu – w urzędzie warto znać godziny otwarcia

Skrzynka na listy przy wejściu

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Kto zarządza gminą wiejską?
Wójt (organ wykonawczy) z radą gminy (organ stanowiący).

Przykład 2. Czy wojewoda to organ samorządu?
Nie – reprezentuje rząd w województwie.

Zadania

1 Połącz jednostkę z organem wykonawczym. ___ / 4 pkt

1. gmina wiejska	a) zarząd z marszałkiem
2. powiat	b) prezydent miasta
3. województwo	c) wójt
4. duże miasto	d) zarząd ze starostą

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

2 Uzupełnij. ___ / 2 pkt

1. W Polsce jest _____ województw.
2. Kadencja organów samorządu trwa _____ lat.

3 Organem stanowiącym województwa jest ___ / 1 pkt

A. Rada Ministrów
B. Senat
C. sejmik województwa
D. Sejm

Samorząd terytorialny – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

Karta 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 9 pkt

Pamiętaj: przy sytuacji z życia zapisz najpierw, czego chcą mieszkańcy, a potem – co mogą zrobić.

1 **Przeczytaj informację i wykonaj zadania.** ___ / 4 pkt

Budżet obywatelski w Zielonkowie

W gminie Zielonków mieszkańcy mogli zgłosić projekty do budżetu obywatelskiego o łącznej wartości 400 tys. zł. Zgłoszono: plac zabaw (180 tys. zł), ścieżkę rowerową (250 tys. zł), zajęcia sportowe dla seniorów (40 tys. zł) i mural (30 tys. zł). Najwięcej głosów otrzymała ścieżka rowerowa, potem plac zabaw, zajęcia dla seniorów i mural.

Tekst własny

1.1 **Projekty realizuje się w kolejności głosów; jeśli na któryś zabraknie pieniędzy, pomija się go i bierze następny. Które projekty zostaną zrealizowane?** ___ / 2 pkt

1.2 **Jaki organ gminy uchwala budżet?** ___ / 1 pkt

1.3 **Podaj jedną zaletę budżetu obywatelskiego.** ___ / 1 pkt

2 **Przeczytaj informację i wykonaj zadania.** ___ / 5 pkt

Referendum w gminie Brzozów Mały

W wyborach wójta gminy głosowało 5000 osób. Po dwóch latach mieszkańcy zebrali podpisy i zorganizowano referendum w sprawie odwołania wójta. Wzięło w nim udział 2800 osób, z czego 2100 głosowało za odwołaniem.

Tekst własny (dane fikcyjne)

2.1 **Oblicz, ile osób musiało wziąć udział w referendum, aby było ważne.** ___ / 2 pkt

2.2 **Czy wójt został odwołany? Uzasadnij.** ___ / 2 pkt

2.3 **Podaj, kto może wystąpić z inicjatywą takiego referendum.** ___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Samorząd terytorialny – grupa A

30 minut · 17 pkt

Karta 5/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 17 pkt

1 **Połącz zadanie z jednostką samorządu.** ___ / 3 pkt

1. szkoły podstawowe	a) powiat
2. szkoły ponadpodstawowe (liceum, technikum)	b) gmina
3. strategia rozwoju regionu	c) województwo

1 ____ 2 ____ 3 ____

2 **Kadencja organów samorządu terytorialnego trwa** ___ / 1 pkt

A. 4 lata **B.** 2 lata **C.** 6 lat **D.** 5 lat

3 **Organem stanowiącym gminy jest** ___ / 1 pkt

A. wójt **B.** rada gminy
C. starosta **D.** wojewoda

4 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Wójta wybierają mieszkańcy w wyborach bezpośrednich.	P	F
2. Sejmik województwa jest organem wykonawczym.	P	F
3. Wójta można odwołać w referendum lokalnym.	P	F

5 **Uzupełnij.** ___ / 2 pkt

1. Organem wykonawczym powiatu jest _____ powiatu.
2. W dużym mieście organem wykonawczym gminy jest _____ miasta.

6 **Wyjaśnij, czym różni się gmina od powiatu, i podaj po jednym zadaniu każdej z tych jednostek.** ___ / 3 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Samorząd terytorialny – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 8

Podgląd pokazał 4 z 12 stron. Pełna wersja: 12 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Samorząd terytorialny – najważniejsze wiadomości – 3 zadania, 7 pkt
- Karta 2: Samorząd terytorialny – ćwiczenia podstawowe – 6 zadań, 15 pkt
- Karta 3: Samorząd terytorialny – utrwalenie – 7 zadań, 15 pkt
- Karta 4: Samorząd terytorialny – w praktyce – 2 zadania, 9 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Samorząd terytorialny – grupa A – 7 zadań, 17 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Samorząd terytorialny – grupa B – 7 zadań, 17 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/wiedza-o-spoleczenstwie-klasa-8-dzial-03-samorzad-terytorialny-zestaw